

SAŽETAK ODLUKE

MAZEPA I DRUGI PROTIV RUSIJE
OD DANA 17. SRPNJA 2018. GODINE
ZAHITJEV BR. 15086/07

*Neprikladna i dugotrajna istraga naručenog ubojstva novinarkе dovela je do povrede
prava na život*

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su majka, sestra i djeca ubijene novinarkе Ane Politkovskaye, poznate istraživačke novinarkе koja je izvještavala o navodnim kršenjima ljudskih prava u Čečeniji počinjenih tijekom akcija protiv pobunjenika u toj regiji, te oštri kritičar politike predsjednika Vladimira Putina. Ubijena je u liftu svoje zgrade u Moskvi 2006. godine. Tužiteljstvo je istoga dana pokrenulo kaznenu istragu. Optužena su četvorica muškaraca - dva brata, policajac i službenik FSB-a (*Federal Security Service*), koji su nakon suđenja oslobođeni u veljači 2009. godine. Nakon daljnje istrage, u svibnju 2014., petorica muškaraca, uključujući dvojicu braće i policajca koji su prvotno suđeni, optuženi su i osuđeni su za ubojstvo. Domaći sud je utvrdio da je jedan od muškaraca prihvatio ponudu za ubojstvo od strane osobe koja nije bila zadovoljna člancima gđe Politkovskaye. Glavni organizator ubojstva i izvršitelj ubojstva dobili su doživotne kazne, dok su ostala trojica osuđeni na zatvorske kazne u trajanju u rasponu od 12 do 20 godina. Poseban postupak se vodio protiv višeg službenika u Ministarstvu unutarnjih poslova Moskve, koji je ranije priznao da je pomogao organizirati ubojstvo. On je u prosincu 2012. osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 11 godina. U vrijeme dok je ESLJP razmatrao ovaj predmet, istraga je još uvijek bila u tijeku.

PRIGOVORI

Podnositelji zahtjeva prigovorili su da je država povrijedila procesni i materijalni aspekt prava na život zajamčenog člankom 2. Konvencije jer vlasti nisu provele učinkovitu istragu o ubojstvu gđe Politkovskaye, te nisu identificirale tko je naručio i platio zločin.

OCJENA ESLJP-a

Podnositelji su ustrajali u zahtjevu da ESLJP treba razmotriti ne samo postupovnu obvezu države da istraži nasilnu smrt, već i druge dvije obveze koje država ima u okviru čl. 2 Konvencije, a to su pozitivna obveza države da zaštiti život i materijalna obveza da se suzdrži od lišenja života. ESLJP je istaknuo da se postupovna obveza iz članka 2. smatra posebnom obvezom koja može biti povrijeđena neovisno i odvojeno od materijalnog aspekta članka 2. Odlučio je razmotriti predmet u kontekstu postupovne obveze provedbe učinkovite istrage, dok je ostatak zahtjeva taj Sud (sudac pojedinac) proglasio nedopuštenim.

ESLJP nije prihvatio ni prigovore tužene države da podnositelji zahtjeva nemaju status žrtve jer nisu dostavili određene dokumente i jer im je u domaćem postupku dodijeljena naknada štete. Sud je smatrao da propust dostavljanja određenih materijala ne može utjecati na postojanje statusa žrtve, a novčana naknada koja je dobijeljena trećem i četvrtom podnositelju

zahtjeva ne može se smatrati naknadom zbog postupovne povrede članka 2. Konvencije. Slijedom navedenog, proglasio je zahtjev dopuštenim.

Kako bi se istraga smatrala učinkovitom u smislu članka 2. Konvencije mora biti prikladna, ažurna i razumno brza, neovisna te mora omogućiti sudjelovanje obitelj umrle osobe u istrazi. Glede posljednjeg zahtjeva, ESLJP je utvrdio da, iako je nekoliko zahtjeva obitelji za istražnim mjerama odbijeno, s obzirom na postupak u cjelini podnositelji zahtjeva nisu bili isključeni iz istrage u toj mjeri da bi bili lišeni mogućnosti učinkovitog sudjelovanja u postupku.

Prikladnost istrage

U ovom predmetu, ključno pitanje je bilo ispunjavanje obveze tužene države da provede učinkovitu istragu o ubojstvu istražne novinarke. U takvim je slučajevima važno provjeriti moguću povezanost između zločina i profesionalne aktivnosti novinara. ESLJP je, kao i više puta u svojoj sudskoj praksi, naglasio da postupovna obveza iz članka 2. nije obveza rezultata već sredstava. U konkretnom slučaju istraga je donijela opipljive rezultate jer je došlo do osude pet osoba koje su bile izravno odgovorne za ubojstvo. Međutim, pri istraživanju ubojstva moralo se poduzeti istinske i ozbiljne istražne radnje u cilju identifikacije osobe ili osoba koje su naručile ubojstvo. S obzirom da tužena država nije dostavila presliku istražnog spisa, mogućnost ESLJP-a da ocijeni prirodu i stupanj istrage u ovom predmetu bila je znatno smanjena i ograničena na analizu pisanih očitovanja stranaka. Jedina hipoteza o identitetu osobe koja je naručila ubojstvo koju je domaća istraga iznijela, bila je da se radi o "poznatom ruskom bivšem političaru u Londonu" koji je umro 2013. godine. Tužena država nije objasnila zašto je istraga toliki broj godina bila usredotočena na tu hipotezu, koja na kraju nije bila potkrijepljena nikakvim dokazima. Zaključci istrage moraju biti rezultat temeljite, objektivne i neovisne analize svih relevantnih elemenata. S obzirom da je rad Anne Politkovskaye bio vezan za sukob u Čečeniji, vlasti su trebale istražiti navodnu umiješanost dužnosnika FSB-a ili administracije Čečenske Republike, čak i ako bi se takve tvrdnje na kraju pokazale neosnovanima. Dakle, istraga ubojstva Anne Politkovskaye nije ispunila zahtjev prikladnosti.

Ažurnost i razumna brzina istrage

Kriminalistička istraga započela je 7. listopada 2006. i još je uvijek u tijeku. Tužena država nije pružila uvjerljive i prihvatljive razloge za opravdanje duljine postupka. Konkretno, njezino upućivanje na broj svezaka istražnog spisa i na ispitane svjedoke bilo je irelevantno u nedostatku opipljivih rezultata istrage u odnosu na one koji su naručili ubojstvo. Istraga stoga nije ispunila niti zahtjev ažurnosti i razumne brzine.

Gore navedena utvrđenja ESLJP-a bila su dovoljna za zaključak da istraga ubojstva Ane Politkovskaye nije bila učinkovita. ESLJP stoga nije smatrao potrebnim ispitati pitanje neovisnosti istrage.

Slijedom navedenog, došlo je do povrede postupovnog aspekta članka 2. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

20.000,00 EUR na ime neimovinske štete.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.